

บทที่ 6

ปัญหาอุปสรรคของผู้ผลิตและบทบาทของรัฐบาล

ในบทนี้จะกล่าวถึงปัญหาอุปสรรคของผู้ผลิต ความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนบทบาทของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิต ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตมีปัญหาหลายประการ ปัญหาเหล่านี้ในบางครั้งผู้ผลิตไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตัวเอง ต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาล เช่นปัญหาทางเทคนิคการผลิต เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของผู้ผลิต

จากการสังเกตและสอบถามผู้ผลิตถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่กำลังประสบ พบว่า ปัญหาเหล่านั้นมีหลายประการ ได้แก่

1. ขาดความรู้ทางวิชาการในด้านเทคนิคการผลิต ในการผลิตเครื่องเคลือบดินเผา จะต้องอาศัยทั้งความรู้ทางด้านวิชาการและประสบการณ์ควบคู่กันไป แต่ยังมีผู้ผลิตบางรายเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานอย่างเดียว ไม่เคยเข้ารับการฝึกฝนอบรมจากที่ใด การแก้ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการผลิตส่วนใหญ่ไม่ได้นำเอาเทคนิคทางวิชาการมาประกอบการพิจารณา ในขณะที่การผลิตจะมีประสิทธิภาพนั้นผู้ผลิตจำเป็นต้องมีความรู้ทางวิชาการ เช่น ความรู้ในด้านเทคนิคการผลิต และเครื่องจักร เป็นต้น ทำให้กรรมวิธีต่าง ๆ ในการผลิตไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเท่าที่ควร
2. ปัญหาในด้านเทคนิคการผลิต ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 เรื่องสภาพการผลิตว่า ผู้ผลิตมีปัญหา และข้อจำกัดทางด้านเทคนิคการผลิตเกิดขึ้นเสมอ ๆ เช่นปัญหาในการเคลือบและการเผา ทำให้ผลิตภัณฑ์แตกเสียหายมีตำหนิ
3. ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักร โรงงานบางแห่งใช้เครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยแต่โดยทั่วไปแล้ว เครื่องจักร เครื่องมือที่ใช้อยู่ตามโรงงานต่าง ๆ นั้นอยู่ในสภาพค่อนข้างเก่า ซึ่งยังคงใช้งานได้ แต่ก็ยังมีโรงงานบางแห่งที่ไม่ได้พัฒนาตัดแปลงเครื่องมือเครื่องจักรให้เหมาะสมกับสภาพการผลิต เช่น แบนหมุนขึ้นรูปใช้แรงคนหมุน ไม่ได้นำระบบเครื่องทุ่นแรงซึ่งช่วยทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการทำงานมาใช้ นอกจากนี้ยังมีขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการทดสอบและวิจัย

4. ปัญหาในเรื่องการควบคุมคุณภาพ การดำเนินงานทาง ด้านการผลิตถึงแม้ว่าผู้บริหาร จะเข้ามาดำเนินงานและควบคุมใกล้ชิดก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีวิธีการตรวจสอบและควบคุมที่ดีพอ เช่น ในเรื่อง การตรวจสอบควบคุมคุณภาพของ เนื้อดินปั้นและน้ำเคลือบ เป็นต้น ส่วนใหญ่แล้วเตรียมโดย อาศัยความชำนาญมากกว่าที่จะอาศัยถึงวิธีการตรวจสอบและควบคุมทางด้านวิชาการ

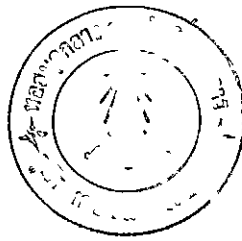
5. ปัญหาในด้านการวัตถุดิบและเชื้อเพลิง วัตถุดิบสำคัญคือดินดำ ถึงแม้ว่าแหล่งดินส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคเหนือโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีมากในจังหวัดเชียงใหม่ก็ตาม ผู้ผลิตรายใดที่ใช้ดินใน ปริมาณมากจะต้องไปซื้อ ขุดและขนดินมาเอง ในการซื้อดินจากเจ้าของที่ดิน ผู้ผลิตที่ซื้อดินเป็นราย แรกจะเสียค่าใช้จ่ายมาก เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำถนนเพื่อให้รถแล่นเข้าไปถึงแหล่งดินที่ต้องการ ค่าใช้จ่ายในการขุดดินซึ่งต้องลงทุนขุดดินลึก 3 - 4 เมตร เป็นต้น นอกจากนี้ในเรื่องของวัตถุดิบที่ ใช้ทุกชนิดมีแนวโน้มที่ราคาจะสูงขึ้น

สำหรับเชื้อเพลิงเนื่องจากโรงงานส่วนใหญ่ใช้เตาฟืนซึ่งใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งขณะนี้ฟืน เริ่มขาดแคลนและมีราคาแพงมากขึ้นทุกวัน ส่วนโรงงานที่ใช้เตาน้ำมันก็ประสบกับปัญหาน้ำมันขึ้นราคา

6. ปัญหาแรงงาน แรงงานที่มีความรู้ในอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา มีน้อย การ พัฒนาบุคลากรของโรงงานทั่วไปยังอยู่ในระดับต่ำเนื่องจาก การบิ ารงานเป็นไปในลักษณะของ ครอบครัว การส่งคนงาน เข้ารับการฝึกอบรมและหาประสบการณ์จากหน่วยงานของรัฐบาลยังไม่ เห็นข้อ เพราะเกรงว่าเมื่อสอนงานให้รู้มากแล้วอาจจะถูกจ้างตัวไปทำงานโรงงานอื่น¹ นอกจากนี้ การเข้าออกหมุนเวียนของคนงานแต่ละโรงงานมีมาก ยกเว้นบางโรงงานเท่านั้นที่จ่ายค่าจ้าง ตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมาย

7. ปัญหาด้านการพัฒนาแบบของผลิตภัณฑ์ รูปแบบที่ผลิตส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้ออกแบบเอง แต่ก็มีบางครั้งที่คนกลางซึ่งเป็นผู้ส่งออกหรือผู้ซื้อเป็นผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ของ ผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้ดัดแปลงจากของเดิมที่เคยผลิตหรือดัดแปลงจากของเก่าโบราณ อาจกล่าวได้ว่าโดย

¹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ, "รายงานการสำรวจ โรงงานเซรามิค (เคลือบไฟลิ่ง) ในจังหวัดเชียงใหม่-ลำปาง" พ.ศ. 2522 (พิมพ์ดีด)

ทั่วไปแล้วมีการพัฒนาแบบของผลิตภัณฑ์ที่พอล้มคว่ำ แต่ก็ยังมีผู้ผลิตบางรายที่เคยผลิตแบบใดก็ยังคงผลิตอยู่เช่นนั้นไม่มีการพัฒนารูปแบบ ปัญหาในด้านแบบของผลิตภัณฑ์มักจะเกิดขึ้นในกรณีผู้ซื้อต่างประเทศเป็นผู้กำหนดแบบมา ซึ่งเป็นรูปแบบแปลกใหม่ ผู้ผลิตไม่คุ้นเคยโอกาสที่ผลิตแล้วจะสูญเสียมีมาก และถ้าสั่งซื้อในปริมาณมากจะผลิตให้ไม่ทันเวลา จึงต้องปฏิเสธคำสั่งซื้อนั้น ครั้นผู้สั่งซื้อจะนำแบบนี้มาจ้าง โรงงานหลาย ๆ แห่งให้ผลิตตามแบบเพื่อจะผลิตให้ทันกำหนดเวลาที่ไม่สามารถทำได้ เพราะถึงแม้จะยึดแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันก็ตาม ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากโรงงานแต่ละแห่งจะไม่เหมือนกัน¹

ทัศนคติของผู้ผลิตเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างกัน

จากข้อเท็จจริงในขณะนี้ ผู้ผลิตจังหวัดเชียงใหม่แต่ละรายไม่มีการติดต่อหรือเกี่ยวข้องกันเลย ผู้เขียนจึงมีความคิดเห็นไว้ว่าถ้าหากผู้ผลิตเหล่านี้ได้ร่วมมือกัน ก็คาดว่าจะทำให้เกิดกิจกรรมทางด้านการตลาด ตลอดจนทางด้านการผลิตดีขึ้น จึงได้สอบถามถึงความต้องการของผู้ผลิตเหล่านี้ในการที่จะร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตจำนวน 7 รายต้องการให้มีความร่วมมือกัน ส่วนผู้ผลิตอีก 2 รายไม่ต้องการร่วมมือกับผู้ผลิตรายใด ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 ทัศนคติของผู้ผลิตเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างกัน

ความร่วมมือในระหว่างผู้ผลิต	โรงงานขนาด			รวมจำนวน
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
ต้องการ	3	3	1	7
ไม่ต้องการ	1	1	-	2
รวม	4	4	1	9

¹ สัมภาษณ์ อรรถวิภาต . หัวหน้าแผนกเครื่องปั้นดินเผา กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2523.

ผู้ผลิตที่ต้องการความร่วมมือกันต้องการให้มีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น การหา
 วัตถุประสงค์ร่วมกันจะได้มีอำนาจต่อรองกับผู้ขาย การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น
 ด้านเทคนิคการผลิต การตลาดและการบริหารงาน ตลอดจนการร่วมกันกำหนดมาตรฐานของ
 ผลิตภัณฑ์และราคา เป็นต้น ส่วนผู้ผลิตที่ไม่ต้องการร่วมมือนั้น เนื่องจากเห็นว่าผู้ผลิตรายอื่น ๆ
 ไม่สามารถช่วยเหลือตนได้

ถึงแม้ว่าผู้ผลิตส่วนใหญ่แสดงความประสงค์ที่จะร่วมมือกันก็ตาม แต่ในขณะนี้ความร่วมมือ
 ต่าง ๆ ยังไม่ได้เกิดขึ้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าหน่วยงานที่ควรจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานในระหว่าง
 ผู้ผลิตทั้งหลาย เพื่อให้ความร่วมมือเป็นความจริงขึ้นมาได้คือ กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ
 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม
 อุตสาหกรรมนี้โดยตรง ปัจจุบันหน่วยงานนี้ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคการผลิต และด้านการ -
 ตลาด แต่ยังไม่เคยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเพื่อให้ผู้ผลิตได้ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น
 ผู้เขียนจึงขอเสนอความคิดเห็นนี้เพื่อให้ทางกองบริการอุตสาหกรรมรับไว้พิจารณา

บทบาทของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมนี้

การส่งเสริมและช่วยเหลืออุตสาหกรรมเครื่องเคสือบดินเผา เป็นนโยบายของรัฐบาล
 ในอันที่จะฟื้นฟูอุตสาหกรรมนี้ให้ก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิม โดยมอบให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวง -
 อุตสาหกรรม รับผิดชอบในนโยบายนี้ นอกจากนี้ยังมีหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น ศูนย์วิจัยและพัฒนา
 ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน
 และศูนย์บริการส่งออก กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งหน่วยงานนี้ให้ความช่วยเหลือด้าน
 การหาตลาดต่างประเทศ

เนื่องจากกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีส่วนรับผิดชอบโดยตรง จึงจะกล่าวถึงความ
 ช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่ให้แก่ผู้ผลิต ซึ่งได้แก่

1. ความช่วยเหลือด้านวิชาการและเทคนิคการผลิต
2. ความช่วยเหลือทางด้านการตลาด

1. ความช่วยเหลือด้านวิชาการและเทคนิคการผลิต

เนื่องจากระดับเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมประเภทนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนา เป็นหน้าที่ของกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือที่จะให้ความช่วยเหลือ ทั้งทางด้านการศึกษา การฝึกฝนอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเทคนิคการผลิต โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของโรงงานแต่ละแห่งเป็นราย ๆ ไป¹ โดยทางกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือมีเครื่องจักร เครื่องมือที่ทันสมัย ทั้งทางด้านการผลิตและการวิจัย สามารถวิเคราะห์หีสัยวัตถุดิบทั้งในทางธรณีวิทยาและทางฟิสิกส์ เพื่อหาทางแก้ปัญหาทางเทคนิคต่าง ๆ ที่โรงงานกำลังประสบ ตัวอย่างของความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคการผลิตที่เคยให้แก่ผู้ผลิต เช่น ออกแบบก่อสร้างเตาซีเมนต์ไฮดรอลิก ให้คำแนะนำในการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ อบรมช่างปั้นด้วยเครื่องจักร ให้ผู้ตระเียนยาเคลือบ ให้คำแนะนำในการทำสีได้เคลือบ และแก้ปัญหาการไหลของน้ำยาเคลือบ เป็นต้น

นอกจากนี้มีการเผยแพร่ทางวิชาการ โดยจัดทำเอกสารทางวิชาการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพการผลิต เทคนิคการผลิตแจกจ่ายแก่ผู้สนใจ คัดเลือกผู้ผลิตให้เดินทางไปศึกษาและดูงานในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ซึ่งได้รับประโยชน์ทั้งทางด้านเทคนิคการผลิต ตลอดจนพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการและรสนิยมของตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ยังให้บริการในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการออกแบบภาชนะบรรจุที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. ความช่วยเหลือทางการตลาด

ทางกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ ได้ให้ความช่วยเหลือทางการตลาดแก่ผู้ผลิต เช่น การหาตลาดต่างประเทศให้กับผู้ผลิต ตลอดจนการจัดนิทรรศการและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศร่วมกับผู้ผลิต ซึ่งเป็นวิธีส่งเสริมการค้าที่น่าจะปฏิบัติกันมากในอุตสาหกรรมนี้ การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ในตลาดต่างประเทศมิได้ทำบ่อยนัก ครั้งหลังสุดได้ส่งผลิตภัณฑ์ไปร่วมแสดงในงานนิทรรศการ "Thai Ceramic Arts Exhibition" ระหว่างวันที่ 6 - 20 ตุลาคม 2522

¹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ, "รายงานการสำรวจโรงงานเซรามิค (เคลือบไฟลิ่ง) ในจังหวัด เชียงใหม่-สาป่าง" พ.ศ. 2522 (พิมพ์ดีด)

ณ ประเทศสิงคโปร์ ผลการเผยแพร่ครั้งนั้นต่างประเทศให้ความสนใจพอสมควร

สำหรับการคัดค้านการค้าการในประเทศ ส่วนใหญ่จะคัดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ การคัดค้านทุกปีคือมีการคัดค้านเครื่องปั้นดินเผาในงานฤดูหนาวประจำปีของจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับการคัดค้านที่สำคัญคือ "นิทรรศการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา" ของกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะคัดเป็นประจำปี ครั้งสุดท้ายคัดเมื่อ วันที่ 4 - 10 เมษายน 2523 ซึ่งวัตถุประสงค์ของการคัดค้านการค้าการในครั้งนั้น ชี้ให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้ วัตถุประสงค์เหล่านั้นได้แก่¹

- (1) เพื่อเผยแพร่ความรู้เทคนิค วิชาการเกี่ยวกับงานเครื่องปั้นดินเผาให้แก่ประชาชนและอุตสาหกรรม
- (2) เพื่อจูงใจให้มีการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทใหม่ ๆ ซึ่งยังไม่เคยทำมาก่อนในภาคเหนือ
- (3) เพื่อให้อุตสาหกรรมได้เห็นถึงตัวอย่างผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีคุณภาพดี และทำขึ้นภายในประเทศ
- (4) เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนหันมานิยมสินค้าไทย
- (5) เพื่อรักษาไว้ซึ่งการทำเครื่องปั้นดินเผาแบบเก่า

จากการสอบถามผู้ผลิตถึงความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาล ดังแสดงในตารางที่ 6.2 พบว่าผู้ผลิตถึง 8 ใน 9 รายต้องการความช่วยเหลือ มีเพียง 1 รายเท่านั้นที่เห็นว่าขณะนี้ยังไม่จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาล เพราะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เองทั้งทางด้านเทคนิคการผลิตและการตลาด

¹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ, "นิทรรศการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา," แจกในงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เชียงใหม่, 4 - 10 เมษายน 2523 (พิมพ์ดีด)

ตารางที่ 6.2 ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

ความช่วยเหลือจากรัฐบาล	โรงงานขนาด			รวม จำนวน
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
ต้องการ	4	4	-	8
ไม่ต้องการ	-	-	1	1
รวม	4	4	1	9

ในจำนวนผู้ผลิต 8 ราย ที่ต้องการความช่วยเหลือนั้น พบว่าต้องการความช่วยเหลือในด้านเทคนิคการผลิตทั้ง 8 ราย ด้านการตลาด 5 ราย และด้านการเงิน 1 ราย ดังตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่ต้องการ

ด้าน	โรงงานขนาด			รวม จำนวน
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
เทคนิคการผลิต	4	4	-	8
การตลาด	2	3	-	5
การเงิน	1	-	-	1

ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่ารัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิต และในขณะเดียวกันผู้ผลิตก็ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลทั้งในด้านเทคนิคการผลิต การตลาด และการเงิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย